

Χρήστου Γ. Παπουτσάκη *

Ο συγγραφέας μᾶς είναι γνωστός ἀπὸ τὴν ἐργασία του «Οἱ βραχογραφίες στ' Ἀσφέντου τῶν Σφακίων», πού δημοσιεύθηκε στὰ Κρητικά Χρονικά, τόμος ΚΔ', τεύχος 1.

Μέχρι σήμερα πολὺ λίγες ἐργασίες ἔχουν δημοσιευτῆ γιὰ τὶς βραχογραφίες πὺ ἔρρισκονται στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο, ἐνῶ δὲν ἔχει γίνεῖ καμία συστηματικὴ ἐρευνητικὴ ἐργασία. Ὅλες οἱ γνωστὲς βραχογραφίες ἔχουν ἀνκαλυφθῆ τυχαίᾳ καὶ πιστεύουμε ὅτι θὰ εἶναι τὸ μέλλον θετικὸ γιὰ τὴν ἀνακάλυψη νέων, ἀφροῦ ὑπάρξει πὺ ὀργανωμένη ἐρευνα. Ἀκόμα ὅτι στίς περιοχὲς πὺ ἀνακαλύφθηκαν βραχογραφίες εἶναι δυνατόν διαιεῖς νὰ ὑπάρχουν μέσα στὰ σπήλαια, ἔπως ἔχει διαπιστωθῆ σ' ἄλλες χῶρες. Βραχογραφίες στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους καὶ μέσα στὰ σπήλαια τῆς αὐτῆς χρονικῆς περιόδου καὶ μὲ τὰ ἴδια θέματα.

Οἱ βραχογραφίες πὺ παρουσιάζει ὁ κ. Παπουτσάκης εἶναι στὴν θέση Κόλ-μετσε τοῦ χωριοῦ Νέα Φυλὴ τοῦ Δ. Παγγαίου. Οἱ βραχογραφίες ἔχουν ὀν θέματα τὸ ἔλαφι, τὸ ἀλέτρι, σταυροῦς, κοιλότητες, ἀφηρημένα σχέδια πὺ μοιάζουν μὲ τὴ γράμμα Φ, τὸ τόξο. Ὁ μελετητῆ κάνει ἀπλῶς παρουσίαση τῶν βραχογραφιῶν ὀν πρῶτο διάγραμμα ἀνακρίνωσης.

Μέχρι σήμερα κέντρα βραχογραφικῆς τέχνης εἶναι τὸ Ναξιακὸ σύμπλεγμα. (εἶναι γνωστὲς οἱ ἐργασίες τοῦ μέλους μας Μιχαὴλ Μπαρδάνη), ἡ Β. Ἑλλάδα, ἡ Ὁράκη, ἡ Πελοπόννησος, ἡ Κρήτη, ἡ Κεφαλληνία καὶ τὸ Πήλιο.

Ἀναφέρουμε ὅτι πρῶτος ὁ καθηγητῆ Νικόλαος Μουτσάπουλος εἶχε πρωτο-παρουσιάσει βραχογραφίες τοῦ Παγγαίου στὴν ἐργασία του «Τὰ Ἀκτιδογραφήματα τοῦ Παγγαίου», Σεπτέμβριος 1960. Ἡ ἐργασία αὐτὴ χαρακτηρίζεται ὀν ἡ πρώτη καὶ ἡ ἀριώτερη σχετικὴ μὲ τὰ Ἑλληνικὰ βραχογραφήματα. Ὁ καθηγητῆ Μουτσάπουλος ἀναφέρει ὅτι, «τὰ σπήλαια τοῦ Παγγαίου διατηροῦν ἀκόμη σπουδαίᾳ ἀποδείξεις καταφυγῆς σ' αὐτὰ ἀνθρώπων κατὰ τὴν νεολιθικὴ ἐποχῆ».

Ὁ κ. Παπουτσάκης γράφει ὅτι, «πιστεύουμε μετὰ ἀπ' αὐτὰ, ὅτι προκύπτει ἀίεση ἡ ἀνάγκη τῆς περισυλλογῆς ὀλων τοῦ ὑπάρχοντος ὀλικοῦ, ἡ ἀπεικόνισή του καὶ ἡ συστηματικὴ του παρουσίαση». Συμφωνοῦμε καὶ ἴσως πρέπε νὰ γίνῃ ὀδ ταχύτερο δυνατό ἡ ἀντιγραφή ὀλων τοῦ γνωστοῦ ὀλικοῦ, μὲ καὶ τὰ μνημεία τοῦ πολιτισμοῦ δέχονται συνεχῆ πόλεμο καταστραφῆς. Νὰ δημιουργηθῆ ἐρευνητικὴ ἐμάδα ἡ ἐμάδες μὲ τὴν καθοδήγηση εἰδικῶν. Νομίζουμε ὅτι ἕνας μικρὸς χῶρος θὰ μποροῦσε κάλλιστα νὰ δεχθῆ «μυσειακὰ» τὰ ἀντίγραφα ὀλων τῶν βραχογραφιῶν καὶ ἀκτιδογραφημάτων τῆς χῶρας. Δίεῖ, νὰ μὲν εἶναι λίγα τὰ γνωστὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἔργα τῆς πρωτόγονης τέχνης τώρα, στὸ μέλλον ὀμως μὲ τὴν ἐρευνα καὶ μελέτη σίγουρα θὰ γίνουν πολλὰ, ἀλλὰ καὶ ὅδ ἔχομε τὴν εὐκαιρία ἴσως νὰ ἐριμνεύσουμε ἀκριδῶς τὸ τί ὀθελου νὰ μᾶς μεταδώσουν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Μάιος 1974

* Ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περιοδ. Ἀνθρώπος, τόμος 1, τεύχος 1, Γενάρης 1974.